

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สมุทรสาคร : การบูรณาการแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านปล่อง อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร
Province Samut Sakhon Local History: Integrating the Learning Management Plan for
Social Studies Subject Groups religion and culture Ban Plong School Krathum Baen
District Samut Sakhon Province

นันท์วัฒน์ ภูทองแก้ว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตะวัน กำหอม
วิทยาลัยทองสุข
Nantawat Phukongkaew
Assistant professor Dr.Naitawan Kumhom
Thong Sook College
Email: ntawan@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 9 กันยายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 21 ธันวาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 30 ธันวาคม 2565

Received: September 9, 2022; Revised: December 21, 2022; Accepted: December 30, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สมุทรสาคร 2) บูรณาการแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านปล่อง อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาครประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้รู้ คือ กลุ่มบุคคลที่มีข้อมูลเชิงลึกในด้านประวัติศาสตร์สมุทรสาคร 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ คือ ครู นักเรียน 3) กลุ่มบุคคลทั่วไป คือ ประชาชนทั่วจังหวัดสมุทรสาคร การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัย เชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต จัดประชุมกลุ่มย่อยและการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นชุมชนบ้านท่าจีน คือ สมุทรสาคร ที่ปรากฏในหลักฐานและเอกสารการค้นคว้า เป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีพื้นฐานจากการเป็นเมืองท่าปากน้ำที่อยู่ไม่ไกลจากราชธานี ทั้งกรุงศรีอยุธยาและกรุงเทพมหานคร จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏร่วมสมัย และงานนิพนธ์ที่เขียนในเชิงการรวบรวมหลักฐานและพัฒนาการทางวัฒนธรรมที่สำคัญของจังหวัดสมุทรสาคร ความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติไทย ทั้งในด้านของบุคคลสำคัญ เหตุการณ์สำคัญ หรือสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดสมุทรสาคร เช่น คลองโคกขาม พันท้ายนรสิงห์ วัดโคกขาม คลองมหาชัย ท่าฉลอม การจัดตั้งสุขาภิบาลหัวเมืองแห่งแรก สถานีรถไฟมหาชัย คลองสุนัขหอน 2) การบูรณาการแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านปล่อง อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งใช้โครงงานทางประวัติศาสตร์ ให้ผู้เรียนได้สืบค้น เรื่องราวในอดีตในสังคมมนุษย์ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่ง (มิติของเวลา) โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 6 ขั้นตอน คือ 1) ตั้งประเด็นศึกษา 2) รวบรวมข้อมูลจากหลักฐาน 3) วิเคราะห์ ตรวจสอบ หลักฐาน 4) การตีความหลักฐาน 5) การสังเคราะห์ข้อมูล และ 6) การนำเสนอผลการศึกษา ทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ได้ และนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว และท้องถิ่นของตนได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ,สมุทรสาคร,การบูรณาการการสอน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study local history in Samut Sakhon 2) to integrate a learning management plan for social studies subject groups. religion and culture Ban Plong School Krathum Baen District Samut Sakhon Province This research, a specific population and sample were used, Purposive Sampling 1 . Key Informants is A group of people with insights into Samut Sakhon history.2. Casual Informants are Teachers, students, 3. Purposive Informants are People in Samut Sakhon Province. this study the researcher used a Cultural Qualitative Research by using the tools for collecting data, namely, Survey Interview, Participant Observation, Focus Group and Workshop.

The results of the research were as follows: 1) Local history of Ban Tha Chin community, Samut Sakhon, as shown in evidence and research documents It is an old community based on the Pak Nam port city that is not far from Ratchathani. Both Ayutthaya and Bangkok From the historical evidence that appears contemporary and a thesis written in terms of collecting evidence and important cultural developments of Samut Sakhon Province. Historical significance related to Thai history both in terms of important people milestone or historical landmarks of Samut Sakhon, such as Khlong Khok Kham, Phanthai Norasing, Khok Kham Temple, Khlong Mahachai, Tha Chalom, the establishment of the first sanitary district Mahachai Railway Station, Khlong Mha Hown 2) Integration of learning management plans for social studies subject groups religion and culture Ban Plong School Krathum Baen District Samut Sakhon Province which uses historical projects for students to search Stories of the past in human society in any area any moment (dimensions of time) using historical methods It consists of 6 main steps. They are 1) identifying the study issues, 2) collecting data from evidence, 3) analyzing the evidence, 4) interpreting the evidence, 5)

synthesizing the data, and 6) presenting the results of the study. This allows students to analyze stories of important historical events using historical methods. and apply historical methods to appropriately study stories related to oneself, family and one's locality

Keyword: Local history, Samut Sakhon, Teaching integration

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา และมีคุณภาพ มีชีวิตที่ดี การจัดการศึกษาตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งเสริมสร้างความสามารถในการนำกระบวนการ และวิธีการต่างๆ ในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ และประยุกต์ใช้ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนในการมีทักษะ ชีวิต นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน มีความสามารถในการทำงาน และสร้างเสริม ความสัมพันธ์ที่ดี อีกทั้งการส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นสมรรถนะและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญที่ต้องเสริมสร้างให้กับผู้เรียนตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) สอดคล้องกับหลักการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 ที่มีนโยบายให้โรงเรียนเป็นหน่วยหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อปลูกฝัง คุณลักษณะและทักษะที่จำเป็น โดยให้โรงเรียนรับผิดชอบโดยตรงต่อผู้ปกครอง และนักเรียน มากขึ้น โรงเรียนจึงมีอิสระในการบริหารจัดการ เรื่องของการออกแบบหลักสูตร วิธีการสอน และวิธีการวัดผลให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเจตนารมณ์ของโรงเรียนรวมถึงตอบสนองต่อสภาพ ปัญหาและความต้องการของชุมชน (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.2556:8)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่ใช้สำหรับในสถานศึกษา เพื่อกำหนดทิศทางในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาเด็ก และเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ช่วยทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกระดับเห็นผลคาดหวังที่ต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ชัดเจนตลอดแนว ซึ่งจะสามารถช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นและสถานศึกษา ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมั่นใจ ทำให้การจัดทำหลักสูตรในระดับสถานศึกษา มีคุณภาพและมีความเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น ในการพัฒนาหลักสูตรในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติจนกระทั่งถึงสถานศึกษาจะต้องสะท้อนคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเป็นกรอบทิศทางในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ และ

ครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคล ต้องร่วมรับผิดชอบโดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในการวางแผนดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อมที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ.2563:3)

การพัฒนาหลักสูตรให้สัมพันธ์กัน ระหว่างโรงเรียนให้สัมพันธ์กับชุมชน ช่วยส่งเสริม กระบวนการคิด จากประสาทสัมผัสทุกส่วนกับสิ่งแวดล้อม เป็นการให้โอกาสนักเรียนแลกเปลี่ยน ความรู้กับชุมชนเกิดการ เรียนรู้ตามความคาดหวังเฉพาะของแต่ละเนื้อหาวิชา ความรอบรู้ในทักษะ ต่าง ๆ ความสร้างสรรค์ในผลงานที่เกิดขึ้น การพัฒนาเจตคติและความประทับใจในตนเองและ บุคคลอื่น รวมทั้งการพัฒนาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ไวเนอร์ (Wither, 2000.pp:217 อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี.2548:146-147) หลักการ ดังกล่าว สอดคล้องกับ แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ ที่ช่วยลดความซ้ำซ้อนการเรียนรู้เนื้อหาสาระ หน่วยการเรียนรู้ ของ หลักสูตรบูรณาการ มีความสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม ผู้เรียนเห็นคุณค่าและ ความหมายในสิ่งที่เรียน จึงสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ชีวิตจริงได้ แนวคิดดังกล่าว สอดคล้องกับหลักการ พัฒนาหลักสูตรการบูรณาการ ซึ่งมีหลักการ ตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตร บูรณาการช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ ความสัมพันธ์ระหว่างเรื่อง/หัวข้อ สาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ และ ความสัมพันธ์ของกลุ่ม สาระการเรียนรู้ต่าง ๆ กับชีวิตจริง สามารถเชื่อมโยงความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่างๆ ด้วยเนื้อหา และกระบวนการเรียนรู้ที่เรียนจากกลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่งกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ผู้เรียน จึงสามารถเชื่อมโยงความรู้ จากสิ่งที่เรียนไปสู่ชีวิตจริงภายนอกห้องเรียนได้ ทำให้ผู้เรียนตระหนัก ใน ความสำคัญของความรู้ที่เรียนในโรงเรียน ช่วยตอบสนองความสามารถของผู้เรียนในด้านต่างๆ ตามแนวคิด พหุปัญญาผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้ และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถคิดเชื่อมโยงใช้ข้อมูล ข่าวสารในโลกยุคข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ ช่วยลด ความซ้ำซ้อนในการเรียนเนื้อหาตามกลุ่ม สาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ของหลักสูตร ตามความต้องการของ วิทยาการใหม่ๆ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน.2549:2)

การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่จะเป็นการเปลี่ยนแปลงมิติทางการศึกษาของผู้เรียนไป ด้วยนั้น บุคคลที่สำคัญยิ่ง คือ ครู ซึ่งควรเป็นการพัฒนาให้มีพื้นฐานของกระบวนการคิดทาง ประวัติศาสตร์ เพื่อ สามารถใช้และประยุกต์แนวคิดทางประวัติศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ได้ตรงตาม เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ของสาขาวิชาทั้งประวัติศาสตร์และสังคมศึกษานั้นคือให้ มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องราวทางประวัติศาสตร์

(Historical Narratives) และการคิดทางประวัติศาสตร์ได้ เพราะในการศึกษาประวัติศาสตร์นั้นเป็นการสอนวิธีคิดที่มีเหตุผล และวางอยู่บนพื้นฐานของหลักฐาน ข้อเท็จจริง ทำให้มองเห็นปัญหาอย่างชัดเจน และแก้ปัญหาอย่างรอบคอบ การสอนที่เน้นให้เกิด 5 การคิด และกระบวนการคิด ตลอดจนการใช้เหตุผลจากข้อมูลหลักฐานขั้นต้นและขั้นรองนี้ ไม่ได้ ตอบสนองเฉพาะวิชาประวัติศาสตร์และการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาเท่านั้น แต่ควรจัดการ เรียนรู้นี้ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนตั้งแต่ต้นในทุกระดับการศึกษา และในส่วนมาตรฐานของประวัติศาสตร์ได้ กำหนดให้การคิดทางประวัติศาสตร์ (Historical Thinking) เป็นนัยสำคัญหนึ่งที่แยกออกมาจาก มุมมองทางประวัติศาสตร์ที่มีมาก่อนหน้านี้ (a section of the history standards is dedicated to “historical thinking” is a significant departure from previous perspective) (นิธิ เอียวศรีวงศ์ และ อาคม พัตติยะ.2525: 25-26; Roy Rosenzweig Centre for History and New Media.2011: 1-3)

พื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร เป็นพื้นที่อยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำท่าจีน ตอนล่างมีชายฝั่งติดกับอ่าวไทยเป็นที่ราบลุ่มต่ำ บริเวณแผ่นดินรอบอ่าวไทยในอดีตพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการและความสำคัญของชุมชนที่ก่อตัวขึ้นในพื้นที่ เนื่องจากชุมชนที่ตั้งในเขตลุ่มน้ำท่าจีนซึ่งอยู่ระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำแม่กลองขนานทั้งสองด้าน สภาพพื้นที่โดยทั่วไป เป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านซึ่งเป็นแม่น้ำที่แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่บ้านปากคลองมะขามเฒ่า อำเภอดุสิต จังหวัดชัยนาท ไหลผ่านจังหวัดสุพรรณบุรีนครปฐม เข้าสู่อ่าวกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาครและไหลลงอ่าวไทยที่อำเภอมะเกลือ จังหวัดสมุทรสาคร กระแสน้ำได้เซาะและพัดพาเอาโคลนตมจากบริเวณพื้นที่ที่สูงกว่ามาทับถมกันทำให้สภาพพื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก จึงส่งผลต่อการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานของผู้คนในบริเวณนี้ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ปากอ่าว จึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นเมืองท่าริมทะเลที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการของประวัติศาสตร์ไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สืบเนื่องตลอดมาจนปัจจุบัน ประชากรหลายกลุ่มอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ได้แก่ ชาวจีน ชาวมอญ ญวน ลาว และเขมร โดยในช่วงหลังการทำสนธิสัญญาเบาริง มีผลให้ไทยยกเลิกระบบการผูกขาดการค้า เปิดการค้าเสรี ส่งผลต่อการขยายตัวทางการค้า โดยเฉพาะอุตสาหกรรมน้ำตาลและการผลิตข้าวจึงค่อยๆ กลายเป็นสินค้าที่ส่งออกสำคัญในพื้นที่บริเวณลุ่มแม่น้ำท่าจีน และเป็นแหล่งรายได้การจัดเก็บภาษีที่สำคัญของกรุงเทพฯ เช่น ส่วย ค่าผูกปี แรงงาน อากรค่านา อากรค่าน้ำ อากรสมพัตรอกรจันอับ อากรฝืน อากรสุรา อากรบ่อนเบี้ย ภาษีโรงเรือน ภาษีร้านค้าและอื่นๆ(สุภาพรณ์ จินตามณีโรจน์.2554:22)

ในส่วนที่เป็นงานศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์นั้นส่วนใหญ่จะเป็นการมองพื้นที่สมุทรสาครในบริบทของภูมิภาคกลางของประเทศหรือตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของกรุงเทพฯ และมีงานศึกษาที่ช่วยขยายองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของสังคมชุมชนลุ่มน้ำท่าจีน ได้แก่ โครงการวิจัยประวัติศาสตร์สังคมของชุมชนลุ่มน้ำท่าจีน ศึกษาบริเวณลุ่มแม่น้ำท่าจีน อันได้แก่ พื้นที่จังหวัดชัยนาทตอนใต้ สุพรรณบุรี นครปฐมและสมุทรสาคร อีกทั้งชี้ให้เห็นถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในมิติของท้องถิ่น ที่ไม่ได้มี

สาเหตุจากปัจจัยภายนอกเพียงอย่างเดียว หากแต่ยังเห็นถึงพลวัตความเปลี่ยนแปลงที่มาจากภายในท้องถิ่นเอง โดยงานชิ้นนี้นำเสนอข้อมูลจากหลักฐานที่มีความหลากหลายทั้งเอกสารทางราชการ เอกสารท้องถิ่นหลักฐานทางโบราณคดี การเดินสำรวจพื้นที่ รูปภาพ การสัมภาษณ์ ซึ่งช่วยให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวที่เคลื่อนไหวในหลายแง่มุมโดยเฉพาะพัฒนาการสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มคนบริเวณลุ่มแม่น้ำท่าจีนในช่วงต้นรัตนโกสินทร์ กระทั่งช่วงหลังทศวรรษ 2500 เป็นต้นมา (สิริวรรณ สิริวนิชย์.2561:3)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาในประเด็น เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สมุทรสาคร : การบูรณาการแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านปล่อง อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงประวัติศาสตร์และความสำคัญทางวัฒนธรรมของพื้นที่ เข้าในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นส่วนย่อย เข้าใจประวัติศาสตร์ส่วนกลางหรือในภาพรวมยิ่งขึ้น ตลอดจนการศึกษา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โบราณคดี ศิลปกรรม ประเพณีวัฒนธรรม สังคม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องโดยมีวิธีการเรียนรู้ คือ ทศนศึกษาในสถานที่จริง การอภิปรายกลุ่ม การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น แล้วนำความรู้ หรือข้อค้นพบ มาบูรณาการและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนนักเรียน ซึ่งนอกจากจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ สร้างประสบการณ์และความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นแก่ผู้เรียนแล้ว นั้น ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนี้ ยังสร้างความหวงแหน เกิดความตระหนักสำนึกรักบ้านเกิด แผ่นดินเกิด ความภูมิใจในประเพณี วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของชุมชนท้องถิ่นตนเองอย่างสุดหัวใจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สมุทรสาคร
2. เพื่อบูรณาการแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านปล่อง อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สมุทรสาคร : การบูรณาการแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านปล่อง อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ขอบเขตด้านประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สมุทรสาคร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากร คือ ประชาชนจังหวัดสมุทรสาคร
2. ผู้ให้ข้อมูล

2.1 กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) เป็นกลุ่มบุคคลที่มีข้อมูลเชิงลึกในด้าน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สมุทรสาคร เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สถานที่ตั้ง การขยายตัวของชุมชน จำนวน 10 คน ปราชญ์ท้องถิ่น ผู้อาวุโสหรือผู้มีความรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ พระ ผู้รู้ประจำท้องถิ่นที่เป็นที่นับถือของชุมชน ครู-อาจารย์ที่อยู่ในโรงเรียนนัควิชาการอิสระ ผู้นำชุมชนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) ครู นักเรียนโรงเรียนบ้านปล่อง อำเภอกะทู้มแบบน จังหวัดสมุทรสาครจำนวน 30 คน

2.3 กลุ่มบุคคลทั่วไป (Purposive Informants) ได้แก่ ประชาชนทั่วไปในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 10 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สมุทรสาคร เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สถานที่ตั้ง การขยายตัวของชุมชน

2. การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อันได้แก่ การศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ การศึกษาประเพณีโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ การศึกษาเรื่องราวในท้องถิ่นโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรม ศึกษาองค์ความรู้ทางสังคมที่มีความหลากหลายปรากฏอยู่ในแต่ละด้าน ได้แก่ ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ทฤษฎีการยอมรับสิ่งใหม่ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

4. บูรณาการการสอน 1) แผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดประเมินผล 2) วิธีการจัดการเรียนรู้ ทักษะศึกษาในสถานที่จริง การอภิปรายกลุ่ม การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.การสร้างเครื่องมือ

การศึกษาค้นคว้านี้ ผู้วิจัยใช้วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสำรวจ (Survey) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non- Structure Interview) แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non – Participant Observation) แบบประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ(Workshop) ดังนี้ (ในตะวัน กำพอม. 2559 : 53-56)

1.1 แบบสำรวจ (Survey) ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลฉบับที่กโดยแบ่งประเด็นการสำรวจต่างๆดังนี้

- 1.1.1 สำรวจสภาพพื้นที่
- 1.1.2 สำรวจเส้นทางการเดินทาง
- 1.1.3 สำรวจวิถีชีวิตชาวบ้าน
- 1.1.4 สำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ
- 1.1.5 สำรวจพื้นที่การท่องเที่ยวทางบก
- 1.1.6 สำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ก่อนทำการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สอบถามชาวบ้านทั่วไป นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้สอบถามจากหน่วยงานทางราชการและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อนำมาเป็นองค์ความรู้เบื้องต้นในบริบทพื้นที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ และนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

1.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) มี 2 แบบดังนี้

1.2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ตามแนวทางแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้แต่ละประเด็นคำถาม ปรับปรุงจาก (สิริวรรณ สิริวนิชย์.256 : 120-133) โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคำตอบตามกรอบแนวคิดและความมุ่งหมายของการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 1 ชุด ดังนี้ แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สมุทรสาคร เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สถานที่ตั้ง การขยายตัวของชุมชน

1.2.2 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non - Structured Interview) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไปแบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบเพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมายโดยใช้ทฤษฎี และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากผู้รู้ (Key Informants) และมีจุดสนใจในการสัมภาษณ์ในเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สมุทรสาคร : การบูรณาการแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านปล่อง อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อทำการสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชนผู้วิจัยกำหนดประเด็น คำถาม ข้อมูลรายละเอียดต่างๆดังนี้ 1)ประวัติชุมชนในอดีตและสภาพปัจจุบันของชุมชน 2) วิถีชีวิต 3) ภาษา 4) ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม 5) ศิลธรรม จริยธรรม 6)สุนทรียศาสตร์ 7) อาหารการกิน 8) การแต่งกาย 9) ความรู้ทักษะอาชีพ

1.3 แบบการสังเกต (Observation) แบ่งเป็น 2 ชุด ดังนี้

1.3.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยเข้าไปพักอาศัยอยู่กับชุมชน โดยร่วมทำกิจกรรม สังเกต เกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สมุทรสาคร เพื่อนำไปกระทำข้อมูลต่อไป

1.3.2 แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non - participant Observation) ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตกิจกรรมในชุมชนอยู่ภายนอกที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน

1.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยได้ใช้ วิธีการนี้ ในการศึกษาวิจัยด้วยซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูล ในประเด็นต่างๆ โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ คือ กลุ่มผู้รู้ ผู้นำชุมชน ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยการกำหนดกลุ่มละประมาณ 5 - 10 คน ในพื้นที่ ในการสนทนาผู้วิจัยจะกล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะได้จัดทำเป็นใบงานประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายของการ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไปพร้อมกับข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่น ๆ

1.5 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

ผู้วิจัยได้ใช้ วิธีการนี้ ในการศึกษาวิจัยด้วยซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูล ในประเด็นต่างๆโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษา จำนวนพื้นที่ คือ กลุ่มผู้รู้ ผู้นำชุมชน ครู พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยการกำหนดกลุ่มละประมาณ 5 - 10 คน ในประชุมเชิงปฏิบัติการ จะกล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยจะได้จัดทำเป็นแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไปพร้อมกับข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่น ๆ

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สมุทรสาคร : การบูรณาการแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านปล่อง อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ขั้นตอนคือ

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นที่ 1 เรียกว่า การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือวิชาการ สอบถามข้อมูลจากชุมชน และเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 2 เรียกว่า การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยผู้เก็บข้อมูลยึดหลัก “องค์รวม” (Holistic) ตามแนวคิดของ(ในตะวัน กำหม่อม.2559:53-56) ดังนั้นผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาภาคสนาม(Field Studies) ประมาณ 6 เดือน เพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1.1 แบบสำรวจ ผู้วิจัยขอความร่วมมือและจัดส่งแบบสำรวจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.1.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview)ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1) การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ(Formal Interviews)โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ปลายเปิด ทำการสัมภาษณ์ตามแนวแบบสัมภาษณ์ เพื่อหาคำตอบตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยมีแบบสัมภาษณ์ และเครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ วิดีโอบันทึกภาพและเสียง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย (1)แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง สำหรับสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้น โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สภาวัฒนธรรมตำบลขาว จำนวน 2 คน (2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งเป็น 5 ชุด แต่ละชุดใช้ สำหรับสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 5 กลุ่มคือ กลุ่มผู้นำชุมชน ครู พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและปราชญ์ชาวบ้าน

2) การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ(Informal Interviews)เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก(Indepth Interviews)เปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมายโดยใช้ทฤษฎี

2.2 แบบสังเกต ผู้วิจัยสังเกตการประเพณี ความร่วมมือ ตามแบบสังเกต 2 รูปแบบดังนี้

2.3.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observations) ผู้วิจัยได้เข้าไปพักอาศัยอยู่ในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมในชีวิตประจำวัน สังเกต ซักถามข้อมูลที่ต้องการ จดบันทึกโดยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมกับเปิดเผยตัวเองว่าเป็นนักวิจัย

2.3.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Participant and Non-participant Observation) ผู้วิจัยทำการสังเกตกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน โดยไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับชาวบ้าน แล้วจดบันทึกข้อมูลที่พบโดยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4 แบบสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มกับคน ชุมชนในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษา จำนวนพื้นที่ พื้นที่ที่ทำการศึกษาและเป็นพื้นที่ ประกอบด้วยผู้รู้ ผู้ปฏิบัติและ มาร่วมสนทนากลุ่มตามกรอบและจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยใช้แบบบันทึกเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

2.5 การประชุมเชิงปฏิบัติการ(Workshop) ผู้วิจัยใช้เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มกับคนในชุมชนที่ทำการวิจัย มีการร่วมสนทนากลุ่มตามกรอบและจุดมุ่งหมายของการวิจัย กรอบประเด็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สมุทรสาคร : การบูรณาการแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านปล่อง อำเภอกะทู้แบบ จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้แบบบันทึกเสียง วิดีโอบันทึกภาพและเสียงเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลจากเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การบันทึกข้อมูล การสังเกต

3.1 การบันทึกข้อมูลใช้แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการจดบันทึกลงในสมุดบันทึกและกล้องถ่ายรูปในการบันทึกภาพที่เป็นกิจกรรมทางสังคมซึ่งถือว่าเป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (ในตะวัน กำหอม. 2559 : 53-56)

3.2 นำข้อมูลในแต่ละวันมาสรุปและจัดหมวดหมู่ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิด จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามแต่ละประเภทที่ตั้งไว้ เพื่อตอบคำถามการวิจัยและตามความมุ่งหมายของการวิจัย

3.3 ข้อมูลเพิ่มเติมในเทปที่บันทึกเสียงมาในแต่ละวันก็จะถอดเทปบันทึกเสียงเพื่อเพิ่มเติมเนื้อหาหรือข้อมูลที่ขาดหายไปจากแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต และจดบันทึกให้ครบถ้วนทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Methodological triangulation) หากมีส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์ จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเป็นกรณีไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการจัดและทำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ วิชาการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้มาจากแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต การจดบันทึก การอัดเทปและการบันทึกภาพ จัดเป็นหมวดหมู่ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยแล้ว ดำเนินการนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามความมุ่งหมายและกรอบตามความคิดที่กำหนดไว้ โดยใช้แนวคิดของ ทรงคุณ จันทจร (2559 : 131- 144) ได้แก่ การวิเคราะห์แบบอุปมัย (Analytic Induction) และการวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) ดังนี้ (ในตะวัน กำหอม. 2559 : 53-56)

4.1 การวิเคราะห์แบบอุปมัย (Analysis Induction) เป็นวิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสร้างข้อมูล จากข้อมูลที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏที่มองเห็นจากการลงภาคสนาม เป็นต้นว่า กิจกรรมในชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ การนำภูมิปัญญาพื้นบ้านมาพัฒนาตลอดทั้งสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและ วัฒนธรรมพิธีกรรม พิธีกรรม ความเชื่อ ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่และหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.2 การวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดย การนำข้อมูลมาจัดจำแนกเป็นประเภทตามความมุ่งหมายของการวิจัยและจึงวิเคราะห์ด้วยทฤษฎี เพื่อมา อธิบายสภาพสังคมของชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงและบทบาทหน้าที่ขององค์ภายในชุมชนที่ได้รับอิทธิพลจาก วัฒนธรรมภายนอกมากระทบชุมชนดั้งเดิมและนำไปสู่การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาพื้นบ้านของชุมชนโดยใช้ วัฒนธรรมและทฤษฎีต่างๆในการวิเคราะห์ตามการมุ่งหมายและกรอบแนวความคิดในการวิจัย

5. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลงานวิจัยนั้น หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนหนึ่งแล้วและเพื่อให้ ผลการวิจัยที่ได้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและมีความสอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้ กำหนดให้มีการ พิจารณาและวิพากษ์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยเสนอต่อที่ประชุมของกลุ่มและผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการวิจัยให้ทราบ ในการพิจารณาตามประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่องประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น สมุทรสาคร : การบูรณาการแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม โรงเรียนบ้านปล่อง อำเภอกะหุ้งแบน จังหวัดสมุทรสาคร ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีรวมทั้งของ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอข้อมูลพร้อมภาพประกอบ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยใช้แบบการพรรณนา วิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปผล

1. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นชุมชนบ้านท่าจีน คือ สมุทรสาคร ที่ปรากฏในหลักฐานและเอกสารการ ค้นคว้า ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้เห็นถึงความเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีพื้นฐานจากการเป็นเมือง ท่าปากน้ำ ที่อยู่ไม่ไกลจากราชธานี ทั้งกรุงศรีอยุธยาและกรุงเทพมหานคร จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏร่วม สมัย และงานนิพนธ์ที่เขียนในเชิงการรวบรวมหลักฐานและพัฒนาการทางวัฒนธรรมที่สำคัญของจังหวัด

สมุทรสาคร โดยถูกผลิตจากหน่วยงานราชการ เช่น เทศบาลนครเมืองสมุทรสาคร สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด หรือ หน่วยงานของท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะนำเสนอความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติไทย ทั้งในด้านของบุคคลสำคัญ เหตุการณ์สำคัญ หรือสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดสมุทรสาคร เช่น คลองโคกขาม พันท้ายนรสิงห์ วัดโคกขาม คลองมหาชัย ท่าฉลอม การจัดตั้งสุขาภิบาลหัวเมืองแห่งแรก สถานีรถไฟมหาชัย คลองสุนัขหอน

2. การบูรณาการแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านปล่อง อำเภอกะพ้อมแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นชุมชนบ้านท่าจีนสมุทรสาคร ที่ปรากฏในหลักฐานและเอกสารการค้นคว้า ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้เห็นถึงความเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีพื้นฐานจากการเป็นเมือง ท่าปากน้ำที่อยู่ไม่ไกลจากราชธานี ทั้งกรุงศรีอยุธยาและกรุงเทพมหานคร จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏร่วมสมัย ส่วนใหญ่จะนำเสนอความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติไทย ทั้งในด้านของบุคคลสำคัญ เหตุการณ์สำคัญ หรือสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดสมุทรสาคร เช่น คลองโคกขาม พันท้ายนรสิงห์ วัดโคกขาม คลองมหาชัย ท่าฉลอม การจัดตั้งสุขาภิบาลหัวเมืองแห่งแรก สถานีรถไฟมหาชัย คลองสุนัขหอน ซึ่งใช้โครงงานทางประวัติศาสตร์ ให้ผู้เรียนได้สืบค้น เรื่องราวในอดีตในสังคมมนุษย์ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่ง (มิติของเวลา) โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ระบอบด้วยขั้นตอนหลัก 6 ขั้นตอน คือ 1) ตั้งประเด็นศึกษา 2) รวบรวมข้อมูลจากหลักฐาน 3) วิเคราะห์ตรวจสอบ หลักฐาน 4) การตีความหลักฐาน 5) การสังเคราะห์ข้อมูล และ 6) การนำเสนอผลการศึกษา ผลจากการศึกษาคือผู้เรียนวิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ได้ และนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว และท้องถิ่นของตนได้อย่างเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นชุมชนบ้านท่าจีน สมุทรสาคร ที่ปรากฏในหลักฐานและเอกสารการค้นคว้า ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้เห็นถึงความเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีพื้นฐานจากการเป็นเมือง ท่าปากน้ำที่อยู่ไม่ไกลจากราชธานี ทั้งกรุงศรีอยุธยาและกรุงเทพมหานคร จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏร่วมสมัย และงานนิพนธ์ที่เขียนในเชิงการรวบรวมหลักฐานและพัฒนาการทางวัฒนธรรมที่สำคัญของจังหวัดสมุทรสาคร โดยถูกผลิตจากหน่วยงานราชการ เช่น เทศบาลนครเมืองสมุทรสาคร สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด หรือ หน่วยงานของท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะนำเสนอความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติไทย ทั้งในด้านของบุคคลสำคัญ เหตุการณ์สำคัญ หรือสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดสมุทรสาคร เช่น คลองโคกขาม พันท้ายนรสิงห์ วัดโคกขาม คลองมหาชัย ท่าฉลอม การจัดตั้งสุขาภิบาลหัวเมืองแห่งแรก สถานีรถไฟมหาชัย คลองสุนัขหอนสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาภรณ์ ดัณศลารักษ์ (2554:6) งานวิจัยเรื่องประวัติศาสตร์สังคมของชุมชนลุ่มแม่น้ำท่าจีน เป็นงานวิจัยในระยะที่สอง ของสุภาภรณ์ จินตามณีโรจน์ ที่ทำ

การศึกษาในช่วงปีพ.ศ. 2529-2530 เน้นศึกษาพื้นที่จังหวัดชัยนาทตอนใต้ จังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดนครปฐม อันเป็นบริเวณตอนบนและตอนกลางของกลุ่มน้ำท่าจีนเพื่อศึกษาสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มคนต่างๆ ต่อมาในช่วงปีพ.ศ. 2551-2554 ได้เก็บข้อมูลในพื้นที่ภาคสนาม จากบริเวณปากคลองมะขามเฒ่าจนถึงอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร เห็นได้ว่างานของอาจารย์สุภาภรณ์ มีคุณูปการในด้านการบุกเบิกและทางด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่ออธิบายภาพความเปลี่ยนแปลงของชุมชนลุ่มแม่น้ำท่าจีนและเห็นถึงปัจจัย กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่มีความเป็นพลวัตของชุมชนท้องถิ่นในสังคมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตรงใจ หุตางกูร และคณะ (2559) เรื่อง ภูมิสังคมและประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองสมุทรสาคร กรณีศึกษาภูมินามในอำเภอเมืองสมุทรสาคร ศึกษาเรื่อง “ภูมินามศาสตร์” ที่เป็นผลจากการวิเคราะห์ชื่อหมู่บ้านของอำเภอเมืองสมุทรสาคร จำนวน 148 ชื่อ โดยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์รูปแบบภูมิทัศน์และคาบอกล่าเรื่องราวเกี่ยวกับที่มาของชื่อหมู่บ้าน ในรูปแบบ“มุขปาฐะ” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงที่มาของชื่อที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ทรัพยากรทางธรรมชาติ ภูมิลักษณะ การดำรงชีวิตของชุมชน จากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านนโยบายการใช้พื้นที่เพื่อขยายเขตอุตสาหกรรมและการเคลื่อนย้ายแรงงาน ได้ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปจากพื้นที่เกษตรกรรมหลายแห่งกลายเป็นภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมแบบเมือง ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ แทบจะไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงชื่อของภูมินาม งานศึกษานี้ช่วยให้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับที่มาของชื่อที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งเกิดจากการปรับตัวของผู้คนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในการแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการดำรงชีวิต จนก่อเกิดเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นและช่วยให้เข้าใจประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรสาคร

2. การบูรณาการแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านปล่อง อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นชุมชนบ้านท่าจีนสมุทรสาคร ที่ปรากฏในหลักฐานและเอกสารการค้นคว้า ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้เห็นถึงความเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีพื้นฐานจากการเป็นเมือง ท่าปากน้ำที่อยู่ไม่ไกลจากราชธานี ทั้งกรุงศรีอยุธยาและกรุงเทพมหานคร จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏร่วมสมัย ส่วนใหญ่จะนำเสนอความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติไทย ทั้งในด้านของบุคคลสำคัญ เหตุการณ์สำคัญ หรือสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดสมุทรสาคร เช่น คลองโคกขาม พันท้ายนรสิงห์ วัดโคกขาม คลองมหาชัย ท่าฉลอม การจัดตั้งสุขาภิบาลหัวเมืองแห่งแรก สถานีรถไฟมหาชัย คลองสุนัขหอน ซึ่งใช้โครงงานทางประวัติศาสตร์ ให้ผู้เรียนได้สืบค้น เรื่องราวในอดีตในสังคมมนุษย์ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่ง (มิติของเวลา) โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 6 ขั้นตอน คือ 1) ตั้งประเด็นศึกษา 2) รวบรวมข้อมูลจากหลักฐาน 3) วิเคราะห์ตรวจสอบ หลักฐาน 4) การตีความหลักฐาน 5) การสังเคราะห์ข้อมูล และ 6) การนำเสนอผลการศึกษา ผลจากการศึกษาคือผู้เรียนวิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ได้ และนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการศึกษาเรื่องราวที่

เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว และท้องถิ่นของตนได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับงานวิจัยของ Marino (2012) ได้ศึกษาเรื่อง เมืองกับการเป็นแหล่งข้อมูลขั้นต้น ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นและการคิดทางประวัติศาสตร์ในเมือง นิวยอร์ก งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์จาก ขั้นตอนวิธีสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในการกระตุ้นความสนใจของนักเรียน และทำให้อุดมคติมีภาพที่ ชัดเจนมากขึ้นโดยการได้สนทนาหรือศึกษาอดีตจนทำให้เกิดสำนึกต่ออดีตได้ และชุมชนท้องถิ่น สามารถตอบสนองหรือใช้เป็นเสมือนเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่สามารถอ่านและตีความได้ โดยใช้ วิธีการอภิปรายเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นช่วยพัฒนาทักษะการคิดทาง ประวัติศาสตร์ ในเรื่อง การวิเคราะห์แหล่งข้อมูล การรวบรวมข้อมูล และการสร้างข้อโต้แย้งเพื่อการ อธิบายทางประวัติศาสตร์ โดยใช้กรณีศึกษาเมืองนิวยอร์ก เพื่ออภิปรายว่าพื้นที่เมืองและชุมชนท้องถิ่นสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการวิเคราะห์ทาง ประวัติศาสตร์ได้ ผลการวิจัยพบว่าการใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในมิติหลักสูตรสังคมศึกษา ที่ไม่จำกัด การเชื่อมโยง ไปถึงเหตุการณ์และบุคคลสำคัญ ๆ ยิ่งกว่านั้นประวัติศาสตร์ท้องถิ่นยังช่วยให้นักเรียนได้ ฝึกการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนการวิเคราะห์เกี่ยวกับถนนหนทาง อาคารบ้านเรือนและชุมชนด้วย โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับหลักสูตรสังคมศึกษานั้นอ้างอิงว่า ประวัติศาสตร์เป็นแนวทางที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจกระบวนการต่างๆที่เกิดขึ้นที่มีผลต่อวิถีชีวิต ใน 2 ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ 1) การคิดอย่างเป็น ประวัติศาสตร์ โดยการนำเสนอหลักฐานที่สามารถ “อ่าน” ตีความและใช้เพื่อ สร้างข้อสรุปได้จากแหล่งข้อมูลขั้นต้น ซึ่งอาคารบ้านเรือน ถนน และชุมชน เป็นเสมือนแหล่งข้อมูล ขั้นต้นที่ให้เนื้อหาสาระทางประวัติศาสตร์ 2) ประเด็นทางประวัติศาสตร์ ซึ่งยิ่งทำให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อได้สำรวจภายใต้มุมมองที่คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและการคิดทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมเพื่อกระตุ้นเตือนความทรงจำต่ออดีต ที่ช่วยให้เกิด ความเข้าใจแนวคิดทางประวัติศาสตร์ อาทิ เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์และลำดับเวลา ทางประวัติศาสตร์ และส่งเสริมเรื่องการสืบสวน ทางประวัติศาสตร์ โดยการใช้ภาพถ่ายเพื่อให้เห็นภาพก่อนและหลัง ของภูมิ ประเทศ ประชากร และลักษณะต่างๆที่มีนัยสำคัญต่อวิถีชีวิตผู้คน รวมทั้งความเข้าใจในเรื่อง ประวัติศาสตร์ หรือประวัติศาสตร์ของชีวิตประจำวัน เพื่อให้เข้าใจกระบวนการการเปลี่ยนแปลงทั้งในส่วนที่เป็นเหตุการณ์และพัฒนาการความเป็นมาทาง ประวัติศาสตร์ซึ่งหลักฐานที่เกิดขึ้นจากการใช้ชุมชนท้องถิ่นเป็นเสมือนแหล่งข้อมูลขั้นต้นนั่นเอง และ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสามารถช่วยให้นักเรียนเข้าใจยิ่งขึ้นถึงความเกี่ยวข้องกันของบริบททาง ประวัติศาสตร์ (ที่อาจเชื่อมโยงพวกเขาให้เข้าใจเหตุการณ์ในอดีตที่ส่งผลเชื่อมโยงต่อวิถีชีวิตในปัจจุบัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิทย์ นิเทศศิลป์ และชวลิต ขอดศิริ (2560 : 79-83)เรื่อง การบูรณาการเรียน การสอนด้วยวิธีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนและถอดบทเรียนในการจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการผลการวิจัยพบว่า 1. การจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบ บูรณาการ พบว่า ในจังหวัดเชียงใหม่มีแหล่งท่องเที่ยว

จำนวนมากที่น่าสนใจและพบว่าแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นิสิตสนใจและสามารถนำไปบูรณาการในการเรียนการสอน เรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา ได้แก่ 1) แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชน วัดศรีสุพรรณ 2) แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนบ้านถวายเป็น และ 3) แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านป่าตาล นอกจากนี้ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ประกอบ พบว่า ในแต่ละท้องถิ่นที่ได้เลือกทำการศึกษา มีความน่าสนใจและเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น 2. การศึกษาพฤติกรรม การจัดการเรียน การสอน เรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ล้านนาแบบบูรณาการพบว่า นิสิตของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ มีความสนใจเป็นอย่างมาก โดยการตั้งใจฟัง การให้ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านและตั้งใจในการ ผลิตชิ้นงานของตนเองทั้ง 3 แหล่งเรียนรู้หลังจาก การเรียนรู้เสร็จสิ้น นิสิตได้ทำการสะท้อนคิด ในกิจกรรมแต่ละแหล่งการเรียนรู้โดยอยากให้มี กิจกรรมเช่นนี้อีก และใช้เวลาในการผลิตชิ้นงาน มากกว่านี้ เพราะชิ้นงานที่ผลิตขึ้นเป็นเพียงจุดเล็กๆ ที่จะทำให้เกิดทักษะในการทำงาน โดยทักษะในการทำงานในครั้งนี้เกิดองค์ความรู้หลายอย่าง นอกจากความสนใจที่ตนเองอยากศึกษา คือ การได้ค้นพบว่าการทำงานของตนเองจะทำให้เกิดการวางแผนการทำงาน การฝึกความอดทน ความมุ่งมั่น มานะพยายาม ที่ทำให้ชิ้นงานประสบผลสำเร็จและอีกประการหนึ่งคือการแก้ปัญหา ซึ่งตนเองจะนำข้อค้นพบที่ได้ไปฝึกเยาวชนในอนาคต ซึ่งนิสิตได้เรียนในสาขาการศึกษา ก็จะสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อให้เด็กเรียนรู้โดยผ่านกิจกรรมและเชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่ ในการทำงานในอนาคต ทั้งงานเดี่ยว งานคู่และงานกลุ่ม

3. การถอดบทเรียนในการจัดการเรียน การสอน เรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ล้านนาแบบบูรณาการพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้ 3.1 ด้านแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการเรียนการสอนในปัจจุบัน สามารถส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในเรื่อง การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา แบบบูรณาการเช่น อำเภอดงจังหวัดเชียงใหม่ มีเอกลักษณ์ด้านหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงทั้งงาน ประเพณีจักสาน เครื่องปั้นดินเผา ไม้แกะสลักและเป็นแหล่งการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าของคน ในชุมชนท้องถิ่น ส่วนชุมชนวัดศรีสุพรรณ ถนนวัวลาย ตำบลหายยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีคุณค่า ในงานประเพณีเครื่องเงิน หรือภาษาถิ่น เรียกว่า “คว้เงิน” (คว้ เป็นภาษาถิ่นแปลว่า “สิ่งของเครื่องใช้”) กลายมาเป็น “คว้เนียม” หรือเป็นการใช้ลูมิเนียมในการสร้างสรรค์ผลงาน หัตถกรรมแทน แต่ยังคงเดินเส้นและคงรูปแบบลวดลายตามภูมิปัญญาเดิมอยู่มีเอกลักษณ์ในการทำเครื่องเงิน ปัจจุบันมีการนำเอาวัสดุลูมิเนียม มาดุนลาย (ต้องลาย) เป็นแผ่นภาพ ซึ่งเป็นการประยุกต์มาจากขั้นตอนการทำลวดลาย บนเครื่องเงินของชาวบ้านวัวลาย โดยแผ่นภาพมีการสร้างสรรค์ทั้งลวดลายล้านนาโบราณและแบบประยุกต์แผ่นภาพดุนลายมีทั้งขนาดใหญ่ที่นิยมนำ มาตกแต่งอาคาร จนกระทั่งถึงแผ่นขนาดเล็กที่นำมาเป็นของที่ระลึก อุโบสถเงิน เป็นนวัตกรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน หัตถกรรมเครื่องเงินของชุมชน วัดศรีสุพรรณ โดยใช้เงินบริสุทธิ์ ประดับส่วนที่สำคัญปลอดภัยและอะลูมิเนียมดุนลาย (ต้องลาย) ประดับทั้งหลัง เป็นการสร้างสรรค์จากภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งถือได้ว่าเป็นผลงานชิ้นเดียวในโลกที่ครูสุลา ชุมชนวัดศรีสุพรรณ จวบจนถึงปัจจุบัน 3.2 ด้านแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นล้านนาใดที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืน

ในแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นล้านนายังไม่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง แต่ก็พยายามที่จะอนุรักษ์ประเพณีในการทำภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมได้จะต้องมีหลายด้าน สิ่งที่สำคัญในปัจจุบันที่จะสื่อว่าอะไรที่ทำการกิจกรรม ทำให้คนรุ่นใหม่สงสัยคนรุ่นเก่าก็ช่วยกัน ทำนอกเหนือจากจารีตประเพณีสิบสองเดือน 3.3 ด้าน อนาคตการเรียนการสอน ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา แบบบูรณาการเรียนการสอนในโรงเรียน นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยตลอดจน วิทยาลัย อาชีวศึกษา และระดับมหาวิทยาลัย ประกอบกับให้ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ในการเรียนรู้เน้นผู้เรียนให้การฝึกทักษะมากขึ้น โดยการคิด ออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความคิด สร้างสรรค์และคิดแปลกใหม่ โดยตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้า ซึ่งสถานประกอบการภาคอุตสาหกรรมในครัวเรือน ควรมีการเตรียมเยาวชนและผู้สนใจ ตลอดจนนักท่องเที่ยว เปิดเป็นแหล่งการเรียนรู้ระยะสั้น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ในกิจกรรม เส้นทางท่องเที่ยวและเส้นทางในการจัดกิจกรรมวันสำคัญของท้องถิ่นเพื่อให้เกิดเอกลักษณ์ของแหล่งเรียนรู้ การเรียนการสอนด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณานั้น จะมีรูปแบบใหม่ๆ เช่น ห้องเรียนออนไลน์ไปสู่สถานที่สำคัญเทศบาลตำบล / องค์การบริหาร ส่วนตำบล แหล่งท่องเที่ยว ในท้องถิ่นและชุมชนของตนเองจะเป็นจุดเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ใน ท้องถิ่นที่สำคัญของชุมชนนั้นได้เป็นอย่างดี

4. การเผยแพร่การบูรณาการเรียนการสอนด้วยวิธีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม พบว่าสิ่งที่สามารถดึงดูดให้เยาวชนและคนทุกช่วงวัยเห็นคุณค่าได้นั้น จำเป็นต้องมีการสร้างจิตสำนึกร่วม เริ่มตั้งแต่ท้องถิ่นของตนเอง โดยการให้ชุมชนของตนเองมองเห็นคุณค่าในท้องถิ่นโดยไม่ลืมรากเหง้าและภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ และสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ไปสู่ในระดับสถานศึกษา ดังความโดดเด่นของครุภูมิปัญญามาให้องค์ความรู้ การถ่ายทอดโดยสถานศึกษาจัดกิจกรรมในช่วง ว่าง ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้กิจกรรมเสริมหลักสูตร บูรณาการในกลุ่มสาระหรือข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการบูรณาการในกิจกรรมของโรงเรียน ในแผนงานประจำปีการทำแผนพัฒนาการศึกษา ระดับท้องถิ่น ระดับสถานศึกษาและระดับเขตพื้นที่ ให้สามารถร่วมกันสร้างสรรค์โดยการจัด เวทีร่วมระดับตำบล อำเภอหรือจังหวัด มีการแข่งขันและการประกวดสื่อที่เกี่ยวข้อง แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานของ นักเรียนใน สื่อเว็บไซต์ของโรงเรียน สื่อไว้นิล วารสารต่างๆและรายงานการประเมินตนเองของ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิพัชร จำปา(2558) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ ผลวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ๓ มีชื่อว่า SSAS Model มี 4 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลท้องถิ่น เพื่อวิเคราะห์และกำหนดประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ (Study Local History Data and Historical Issue Analysis Question) ขั้นที่ 2 การสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากแหล่ง เรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลหลักฐาน (Survey and Collecting Data From Historical Learning and Checking Fact of Evidences) ขั้นที่ 3

การวิเคราะห์ตีความข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบด้วยบริบทและ มุมมองทางประวัติศาสตร์ (Analysis Interpretation in Causality and Consequences by Historical Perspectives and Context) ขั้นที่ 4 การสังเคราะห์และสรุปข้อมูล เพื่อสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Synthesis and Summarize Data for Construct Body of Knowledge in Local History) และมีการตรวจสอบรูปแบบ ฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ 2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ฯ พบว่า 2.1) ผู้เรียนมีกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์สูงขึ้น 2.2) ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 2.3) ผู้เรียนมีสานักกรักษ์ท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2.4) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก 3. ผลการขยายผลรูปแบบ พบว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ฯ หลังเรียนตามรูปแบบ ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์สูงขึ้น มีสานักกรักษ์ท้องถิ่นในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ใน ระดับมาก

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. การวิจัยที่สามารถตอบสนองงานระดับชุมชนนั้นจะขาดไม่ได้คือการศึกษา เชิงลึก เข้าชุมชนสร้างความเชื่อให้กับคนในชุมชน ศึกษาเชิงกว้างถึงข้อมูลที่เข้ามาเกี่ยวข้องของชุมชนให้รู้จริงเกี่ยวกับชุมชนและงานวิจัยนั้นเพื่อใช้ในการวิจัยในชั้นเรียน
2. ควรมีการศึกษาแบบองค์รวม ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม เพื่อสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ยุคโลกาภิวัตน์
3. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้แหล่งเรียนรู้ ทางประวัติศาสตร์ที่จำแนกไปตามประเด็นหรือลักษณะเฉพาะของแหล่งเรียนรู้ เพื่อศึกษาแนวทาง และวิธีการเฉพาะในการสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามลักษณะเฉพาะของแหล่งเรียนรู้แต่ ละประเภทต่อไป
4. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ ทางประวัติศาสตร์ และการคิดทางประวัติศาสตร์ในหัวข้อ หรือประเด็นอื่นๆ ของการจัดการเรียนการสอน ประวัติศาสตร์ อาทิ ประวัติศาสตร์สังคม และวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ภูมิปัญญา ประวัติศาสตร์เชิงนิเวศวิทยา และประวัติศาสตร์เชิงภูมิทัศน์กับการตั้งถิ่นฐาน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2563). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด

- ตรงใจ หุตางกูร และคณะ.(2559). **เรื่องภูมิสังคมและประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองสมุทรสาครกรณีศึกษาภูมิ
นามในอำเภอเมืองสมุทรสาคร**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- ทรงคุณ จันทจร.(2553). **ทฤษฎีวัฒนธรรมและสังคม**. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย มหาสารคาม
- ทิตินา แคมมณี.(2548). **ศาสตร์การสอน :องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**.
กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิธิ เอียวศรีวงศ์และ อาคม พัฒิยะ.(2525). **หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร:ดวงดี
การพิมพ์.
- ในตะวัน กำห่อม.(2559). **การวิจัยประยุกต์ทางวัฒนธรรม**. เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยทองสุข
- วรวิทย์ นิเทศศิลป์ และชวลิต ขอดศิริ.(2560).**การบูรณาการการเรียน การสอนด้วยวิธีการทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา.การบูรณาการ; การจัดการเรียนการสอน; การทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรม; ท้องถิ่นล้านนา.สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.**
- ศศิพัชร จำปา.(2558). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทาง
ประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์.ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวิชาสังคมศึกษา
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.(2556). **ปฏิรูปการศึกษาไทยแล้วไปไหน? กับ ‘สมเกียรติ ตั้งกิจวา
นิชัย’**.สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). กรุงเทพฯ
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2549). **คู่มือประเมินสมรรถนะครู**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุภาภรณ์ จินตามณีโรจน์.(2527). **การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยใหม่-ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นลุ่มนาท่าจีน**.
ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยศิลปากร,
_____. (2553).**ประวัติศาสตร์สังคมของชุมชนลุ่มน้ำท่าจีน**. กรุงเทพมหานคร: สร้างสรรค์,2554.
- สิริวรรณ สิริวนิชย์.(2561). **การศึกษาสำรวจสถานภาพความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ชุมชนบ้านท่าจีน
สมุทรสาคร.สาขาวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร**
- Marino, M. P. (2012). “Urban Space as a Primary Source: Local History and Historical
Thinking in New York city” The Social Studies. 3: 107-116.

